

אי שמייעא ליה לשמואל [אילו היה שומע שמואל] — שאמר: אפילו טהורים נפדים — הא דתניא:

המתפיים תמימים [המקדיש בהמות שאין בהם מום] לבדק הבית אין פודין אותן אלא למזבח, שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם, הוה הדר ביה [היה חוזר בו], שהרי המנחות והנסכים ראויים הם למזבח, וצריך לפדותם למזבח דוקא.

דוחה הגמרא את דברי רב פפא:

ולא היא כדרב פפא, כי לעולם שמייע ליה לשמואל ברייתא זו, ומכל מקום לא הדר ביה, כי הברייתא מטעם אחר היא שאמרה לא לפדות תמימים שהקדשו לבדק הבית:

שהרי לא אמרת התם — גבי עצים לבונה וכלי שרת — כיון דלא שכיחי לא מיפרקי [היות ואינם מצויים אין פודים אותם מדרבנן] —

הכא גבי בהמה תמימה נמי, כיון דשכיחי מומין דפסלי בבהמה [היות ומצויים מומים שפוסלים בבהמה] דהרי אפילו בדוקין שבעין⁽⁷⁾ נמי פסלי, הילכך לא שכיחי בהמות תמימות, ולכן מדרבנן אין פודים אותם אלא למזבח; ואינו ענין למנחות ונסכים שהם

ולבונה נמי שאינה אוכל ומשום חיבת הקודש מקבלת היא טומאה, אם כן כל כמה דלא קידשה בכלי לא מיתכשרה לקבל טומאה.

וכלי שרת נמי אף על גב שהוא מקבל טומאה, מכל מקום כמו טהור הוא לענין זה שלא ייפדה, הואיל ואית להו טהרה במקוה.

ואם כן מוכח שטהורים אין נפדים, ותיקשי לשמואל!?

ומשנינן: לא, לעולם אימא לך: טהורין בעלמא נפדים, והני עצים לבונה וכלי שרת — הטעם שאין להם פדיון ואף על פי שאינם קדושים קדושת הגוף הוא מדרבנן משום דלא שכיחי [אינם מצויים], ואם היה הדין שאפשר לפדותם, כי אז היה פודה אותם לחולין ולא היו אלו מצויים לעבודה.⁽⁶⁾

ומשנינן: בשלמא לבונה וכלי שרת אכן לא שכיחי, אלא עצים הרי מישבח שכיחי!?

ומשנינן: עצים נמי, כיון דאמר מר: כל עין שנמצא בו תולעת פסול לגבי מזבח, הילכך לא שכיחי, ולכן אין פודים אותם.

אמר רב פפא:

שאם נאמר שהוא פודה אותם, כי אז יבואו לפדותם אף לחולין, ולא ימצאו אלו לעבודה; כן נראה לכאורה.

7. יש אומרים שהוא הנקרא קטרקט; אך בגיטין גבי מעשה דבר קמצא מבואר שהוא מום שניתן לעשותו במכוון, ואם כן אין זה קטרקט.

ובתוספות מבואר, דהוא משום שהגרזן הוא כלי שרת, ונראה מלשונם שהבינו כן גם ברש"י, ראה שם.

6. נתבאר על פי לשון רש"י; והיינו, שמעיקר הדין היה לנו לומר שייפדו אך לא יפדו אותם אלא למזבח, ובאמת אין אומרים כן אלא שלא יפדו כלל, ולזה נתן רש"י טעם, כי אמרו חכמים